

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Рев-82/2001
Бања Лука, 21.12.2001. године**

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Бајић Петра, као предсједника вијећа, Бајагић Здравка, Лукић Драгослава, Нинић Јанка и Мрша Смиљане, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца А. Л. из Г., кога заступа пуномоћник К. М. адвокат из Г., против тужене Р. С. – Р. У. Ц. Б. Л., коју заступа Р. Ј. П. Б. Л., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизији тужене против пресуде Окружног суда у Б. Л. Ж-114/2000 од 7.8.2000. године, на сједници одржаној 21.12.2001. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично уважава, преиначавају се нижестепене пресуде у дијелу којим је тужена обавезана да врати тужиоца на раније радно мјесто шефа Ц. И. Г. утолико што се тужена обавезује да тужиоца врати на рад и распореди на одговарајуће радно мјесто које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима.

У преосталом дијелу ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Градишци Рс-39/98 од 21.12.1999. године поништено је рјешење директора Републичке управе царина Бања Лука 01-бр. 908-15/98 од 2.10.1998. године којим је тужиоцу изречена дисциплинска мјера престанка радног односа и обавезана тужена да га врати на раније радно мјесто шефа Ц. И. Г., а и “надокнади” сва права из радног односа, права из пензијско – инвалидског и здравственог осигурања, те накнади трошкове поступка у износу од 210 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Б. Л. Ж-114/2000 од 7.8.2000. године жалба тужене се дјелимично уважила и првостепена пресуда укинула у дијелу којим је усвојен захтјев тужиоца да му тужена “надокнади” сва права из радног односа, права из пензијско-инвалидског и здравственог осигурања, као и у одлуци о трошковима спора, и у том дијелу предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење, док се у преосталом дијелу жалба тужене одбила и првостепена пресуда потврдила.

Благовремено изјављеном ревизијом тужена побија другостепену пресуду због погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се нижестепене пресуде преиначе тако што би се тужбени захтјев одбио.

Одговор на ревизију није поднесен, нити се о поднесеној ревизији изјаснио Р.Ј.Т.

Ревизија је дјелимично основана.

У овој парници тужиоц тражи да се поништи рјешење директора Р. У.Ц. Б. Л., 01-бр. 908-15/98 од 2.10.1998. године којим му је изречена мјера престанка радног односа и за његово враћање на раније радно мјесто и признање му свих права из радног односа.

Међу странкама није спорно да је овлашћени радник Р. У. Ц. – Ц. Б. Л. рјешњем 01 број 312/98 од 17.4.1998. године покренуо дисциплински поступак против тужиоца због тежих повреда радне обавезе и да је рјешењем директора ове царине 01-бр.908-15/98 од 2.10.1998. године тужиоцу изречена мјера престанка радног односа због тежих повреда радне дужности. Такође није спорно да је тужиоц ангажовао браниоца из реда адвоката да га заступа у дисциплинском поступку и да је тужиоц писменом од 30.9.1998. године, кога је 5.10.1998. године примила Р.У. Ц. Б. Л., опозвао ово пуномоћје, са чиме се истовремено упознао и дотадашњи тужиочев бранилац и да је тужиочевом браниоцу првостепено рјешење о изрицању мјере престанка радног односа, чије се поништење тражи, уредно састављено 2.10.1998. године, а тужиоцу 12.10.1998. године. Неспорно је такође да је бранилац тужиоца против првостепеног рјешења благовремено уложио приговор и да се овај приговор рјешењем 01-бр. 908-22/98 од 16.10.1998. године одбацио као недозвољен са образложењем да је изјављен од лица које није овлашћено за његово подношење. И коначно, није спорно да је и тужиоц поднио приговор против првостепеног рјешења о коме није одлучено и да је тужбу, о којој је овдје ријеч, тужиоц поднио суду 12.11.1998. године. Првостепени суд је своју одлуку којом је у цијелости усвојио тужбени захтјев засновао на овим разлозима: 1. Првостепена одлука којом је тужиоцу изречена дисциплинска мјера престанка радног односа није коначна јер се није донијела одлука о приговору тужиоца против првостепене одлуке, нити то могла постати тиме што се приговор кога је у име тужиоца уложио његов дотадашњи бранилац против првостепеног рјешења одбацио као недозвољен са образложењем да је изјављен од неовлашћеног лица, јер је овај “према позитивним прописима” био дужан да још један мјесец дана врши радње за тужиоца који му је раније издао пуномоћје, што је везано за конкретан случај и учинио, услијед чега се овај приговор није могао одбацивати; 2. Поводом приговора тужиоца и приговора његовог браниоца против првостепене одлуке о изрицању мјере престанка радног односа другостепени дисциплински орган могао је у смислу члана 45. Правилника о дисциплинској и материјалној одговорности радника царинске службе донијети једну од одлука којом се: усваја приговор и поништава првостепена одлука; усваја приговор и предмет враћа на поновно одлучивање; одбацује приговор због неблаговремености, одбија приговор и првостепена одлука потврђује и поништава првостепена одлука и поступак обуставља због наступања застарјелости. Ни једну од ових одлука другостепени орган није донио, услијед чега се има узети да је првостепена одлука о изрицању тужиоцу мјере престанка радног односа нема дејство коначне одлуке, а нити се могла извршити јер приговор, који има суспензивно дејство, задржава извршење одлуке; 3. Приговор кога је поднио тужиоц против првостепене одлуке је благовремено поднесен јер законски рок за изјављивање правног лијека примјеном одредаба Закона о кривичном поступку, тече од дана достављања писмена окривљеном (овдје првостепене одлуке тужиоцу), а не његовом браниоцу; и 4. према члану 51. Правилника вођење дисциплинског поступка застаријева протеком шест мјесеци од дана покретања поступка. Како је против тужиоца покренут дисциплински поступак 17.4.1998. године застарјелост вођења дисциплинског поступка је наступила 17.10.1998. године јер дисциплински поступак није окончан зато што поводом приговора тужиоца против првостепене одлуке није донијета другостепена одлука.

У предњем се у битном исцрпљују разлози првостепене пресуде, а на основу којих је првостепени суд закључио да је наступила застарјелост вођења дисциплинског поступка.

Другостепени суд је прихватио чињенично утврђење и правне закључке првостепеног суда осим закључка да није било мјеста одбацивању приговора кога је бранилац тужиоца поднио против првостепене одлуке. Другостепени суд, наиме, сматра да овај бранилац није био овлашћен да 10.10.1998. године у име и за рачун тужиоца уложи приговор против првостепене одлуке јер да је тужиоц опозвао пуномоћје браниоцу 2.10.1998. године, о чему је дисциплински орган обавијештен 5.10.1998. године.

Основно питање од кога битно зависи рјешење спора јесте питање да ли је конкретна тужба благовремено поднесена.

Према пропису члана 37. став 6. Закона о радним односима у државним органима (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 11/94 и 6/97 – даље: ЗРОДО) који се има применијени на конкретан случај запослени у државном органу незадовољан одлуком функционера који руководи органом има право да у року од 15 дана од дана достављања одлуке поводом поднијетог приговора односно од истека рока за одлучивање о приговору ако о приговору није одлучено поднесе тужбу надлежном суду ради заштите својих права. Ови рокови су преклузивног карактера и дјелују у том смислу да се њиховим истеком гаси право на тужбу; запослени не може остваривати судску заштиту повређеног права из радног односа уколико је пропустио рок за подизање тужбе. Посљедице пропуштања наведеног рока су крупне, па је питање момента од када тече преклузивни рок од одлучног значаја. Ово питање могуће је разријешити само у оквиру правила која регулишу начин достављања поднеска, одлука и позива лицу коме се такво писмено доставља (адресат) како би се упознао са његовом садржином. Да би достављање произвело своје дејство, потребно је да буде уредно извршено и на начин прописан Законом односно општим актом којим је уређен начин достављања писмена.

Одредбом члана 41. став 1. Правилника о дисциплинској и материјалној одговорности радника органа царинске службе (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 19/97 – даље: Правилник органа царинске службе.), који је био на снази у вријеме покретања и вођења дисциплинског поступка против тужиоца, прописано је да се одлука о одговорности радника доноси у облику рјешења и доставља у писменом облику раднику против кога се водио дисциплински поступак, подносиоцу рјешења за покретање дисциплинског поступка, као и синдикалној организацији.

Према томе овим општим актом јасно и без икакве двојбе изричито је прописано да се одлуке о одговорности радника има **лично** доставити раднику (овдје тужиоцу), услијед чега нема мјеста супсидијарној примјени одредаба било којег другог закона којим се регулише начин достављања писмена. Супсидијарна примјена другог процесног закона могуће је само у случају када начин достављања није одређен колективним уговором, односно општим актом о дисциплинској одговорности и ако тај општи акт предвиђа сходну примјену тог процесног закона као напримјер сходну примјену кривичног поступка, у ком случају се достављање врши примјеном одредаба Закона о кривичном поступку. У конкретном случају Правилник органа царинске службе није предвиђао сходну примјену одредаба кривичног поступка, а нити неког другог процесног закона, што је и разумљиво, јер је сам прописао начин достављања раднику одлуке о његовој одговорности, услијед чега нижестепени судови нису могли применијени одредбе Закона о кривичном поступку које регулишу начин достављања писмена адресату. Примјена правила о достављању предвиђена Законом о општем управном поступку (“Службени лист СФРЈ”, бр. 47/86), на који се позива ревидент, могла би, у складу са одредбом из члана 1. став 2. овог закона, доћи у обзир само у случају када општи акт о дисциплинској одговорности (овдје Правилник органа царинске службе) не садржи одредбе о начин достављања писмена адресату, што овдје није случај.

У конкретном случају првостепена одлука о изрицању тужиоцу мјере престанка радног односа достављена је и тужиоцу и његовом браниоцу, па се почетак рока за изјављивање правног лијека има рачунати од дана када је тужиоцу уручена та одлука, а не од дана уручења ове одлуке његовом, у то вријеме изабраном, браниоцу. Тужиоц је, што је неспорно међу странкама, благовремено поднио приговор против првостепене одлуке којом је окончан првостепени дисциплински поступак, па је тиме отворен другостепени поступак, овај другостепени поступак није окончан, јер другостепени орган (овдје директор Републичке управе царина) није одлучивао у приговору кога је тужиоц, у складу са одредбом из члана 43. став 1. Правилника органа царинске службе, уложио против првостепене одлуке. Одлучено је, и то немериторно, само о приговору кога је у име и за рачун тужиоца поднио његов дотадашњи изабрани бранилац и тај приговор се како то

правилно закључује другостепени суд, правилно одбацио као неодовољан, јер ранији тужиочев бранилац није имао овлашћење да га поднесе зато што му је тужиоц већ отказао пуномоћје. Опозивање пуномоћи за заступање у спору производи дјеловање чим је саопштено органу који води поступак и послје тога ранији изабрани пуномоћник није овлашћен ни за пријем писмена, а ни за предузимање било којих других процених радњи, јер није у питању отказ пуномоћја странци, у ком случају би тај пуномоћник био дужан да још један мјесец дана врши радње за странку која му је издала пуномоћ (аналогну члану 99. став 4. Закона о парничном поступку). Зато нема мјеса приговору ревидена да се почетак преклузивног рока у коме је тужиоц морао уложити тужбу суду има рачунати од дана када је његовом раније изабраном браниоцу — пуномоћнику уручено рјешење 01-бр. 908/22/98 од 16.10.1998. године којим се као недозвољен одбацио притовор овог браниоца против првостепене одлуке. За конкретну тужбу преклузивни рок почео је тећи од дана истека рока од 15 дана по уложеном приговору тужиоца против одлуке о престанку радног односа (члан 37. став 6. ЗРОДО), о коме другостепени орган (овдје директор Републичне управе царина) није одлучио сходно члану 45. Правилника органа царинске службе доношењем једне од одлука, којим се: 1. усваја приговор и поништава првостепена одлука; 2. усваја приговор и предмет враћа на поновно одлучивање; 3. одбацује приговор због неблаговремености; 4. одбија приговор и првостепена одлука потврђује и 5. поништава првостепена одлука и поступак обуставља због наступања застарјелости. Приговор тужиоца је, дакле, био егзистентан и о том приговору се морала донијети једна од одлука у складу са наведеном одредбом Правилника органа царинске службе, па чак и под претпоставком да је неблаговремен, а није, као што је то раније речено. Како је у конкретном случају тужиоц предао тужбу суду у року од 15 дана од истека рока за одлучивање по уложеном приговору – онда нема никакве сумње да тужиоц није пропустио рок за њено подношење како то неосновано тврди ревидент.

Према члану 47. став 2. Закона о радним односима (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 25/93 до 10/98), који се има примијенити на конкретан случај с обзиром на одредбу из члана 1. став ЗРДО, вођење дисциплинског поступка застарјева протеком шест мјесеци од дана покретања поступка. Ову одредбу преузео је и Правилник органа царинске службе у члану 51. став 1. У овом случају овај рок од шест мјесеци је истекао 17.10.1998. године јер је дисциплински поступак против тужиоца, што је неспорно, покренут 17.4.1998. године па је застарјелост вођења дисциплинског поступка наступила будући да дисциплински поступак није окончан зато што о приговору тужиоца против првостепене одлуке о изрицању мјере престанка радног односа није одлучивано. За застарјелост вођења овог дисциплинског поступка није од значаја ревизијски приговор, све и да је тачан, да је против тужиоца покренут кривични поступак због кривичног дјела злоупотребе службеног положаја или овлашћења из члана 226. став 3. КЗРС- посебни дио јер да повреде радних обавеза, због којих је тужиоцу изречена мјера престанка радног односа, садрже обележје наведеног кривичног дјела. Ово стога што кривична одговорност и вођење кривичног поступка не искључује примјену прописа о застарјелости вођења дисциплинског поступка и што у оваквом случају не долази ни до прекида застарјелости вођења дисциплинског поступка због вођења кривичног поступка за исти животни догађај.

С обзиром на изнијето стање ствари нижестепени судови су исправно закључили да је наступила застарјелост вођења дисциплинског поступка, те тиме и правилно примијенили материјално право када су поништили првостепену одлуку о изрицању тужиоцу мјере престанка радног односа и истовремено одредили његово враћање на рад као нужну посљедицу поништавања одлуке о престанку радног односа. Зато је у односном дијелу ревизију ваљало одбити као неосновану на основу прописа из члана 393. Закона о парничном поступку – даље: ЗПП и ријешити као у изреци.

Основано, међутим, ревидент побија нижестепене пресуде у дијелу којим је удовољено захтјеву тужиоца да се врати на раније радно мјесто шефа царинске испоставе у Градишки.

Према члану 9. став 1. ЗРОДО ако потребе државног органа захтијевају, функционер који руководи државним органом, може распоредити запосленог на друго радно мјесто у истом органу

које одговара његовој стручној спреми и радним способностима. Из овог произилази да је тужиоц могао бити распоређен на друго радно мјесто и да није вођен спор о законитости одлуке о престанку радног односа. Отуда поништење одлуке о престанку радног односа не мора довести до враћања радника на раније радно мјесто него, до враћања радника на рад повјеравањем му радног мјеста које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима. С обзиром на ово нижестепени судови су погрешно примијенили материјално право када су наметнули обавезу туженој да тужиоца врати на раније радно мјесто шефа царинске испоставе у Градишки, ради чега је овај суд, дјелимично уважио ревизију, нижестепене пресуде у односном дијелу преиначио у смислу члана 395. став 1. у вези члана 373. тачка 2. ЗПП и ријешао као у изреци.

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарне
Братић Душанка